

Delavska enotnost

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

LETNIK X. ŠTEV. 28. (327)

Ljubljana, 6. julija 1951

IZVOD 6 din

NEKAJ VAŽNIH NALOG PRI DELU SINDIKATOV

XII. in XIII. plenum Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije sta v glavnem določila vlogo in mesto sindikalnih organizacij v novih pogojih, ko so delavci prevzeli upravo podjetij v svoje roke. Toda sindikalne organizacije se vendarle niso v celoti znašle v novi vlogi. V večini primerov so se nehale ukvarjati z raznimi neposrednimi gospodarskimi in socialnimi vprašanji in se posvetile predvsem politični vzgoji delavcev, kar je vsekakor najvažnejša, vendar pa ne njihova edina naloga. Prav zato je XIV. plenum, ko je pred 14 dnevi zasedel v Beogradu, še posebej razpravljal o nalogah sindikalnih organizacij pri reševanju neposrednih gospodarskih in socialnih vprašanj delavcev in uslužbencev in s tem v zvezi sprejel pomembne sklepe.

Ne smemo pozabiti, da sindikalne organizacije, če ne rešujejo vrste drobnih in velikih vprašanj, ki se pojavljajo v podjetjih pravzaprav zadržujejo vsa dela dela. To seveda negativno vpliva na njihov razvoj kot množičnih organizacij. Popolnoma zgrešeno je stališče, če kdo misli, da so te stvari pravzaprav izključno le naloga delavskih svetov in da zato sindikalne organizacije niso dolžne skrbeti tudi za življenjske in delovne pogoje delavcev itd.

Na plenumu je bilo poudarjeno, da so sindikati pri sprejemanju zakonitih predpisov, uredb in ukrepov, ki se nanašajo na življenjske in delovne pogoje delovnih ljudi, v precejšnji meri pomagali. Naš zakon o socialnem zavarovanju na primer in razni drugi predpisi ter urede, s katerimi so bili urejeni delovni odnosi, spadajo med najnaprednejše na svetu. Toda resnica je, da so se s tem dosti v glavnem ukvarjala le vsi, lahko bi rekli, samo najvišja sindikalna vodstva in še to takrat, ko je šlo za zakone in predpise splošnega značaja, ki so se nanašali na delavski razred vse države. Toda najvišja sindikalna vodstva — predvsem krajevni sveti in podružnice v podjetjih, pa niso sodelovala pri sprejemanju raznih ukrepov, ki so jih izdajali ljudski odbori, čeprav so se ti čestokrat neposredno nanašali na vprašanja življenjske in delovne pogojev delavcev. Veliko bi se lahko še govorilo o aktiviziranju sindikalne organizacije pri sprejemanju raznih predpisov in ukrepov. To pa je zelo velika stvar.

Pa tudi v okviru tega, kar je delavec z zakonom zajamčeno, je vrsta možnosti, da se na pobudo sindikatov izboljšajo življenjski pogoji delavcev. Veliko bi se lahko še govorilo o izboljšanje zdravstvene službe, higijene v delavskih stanovanjih, posebno v stanovanjih kožnih delavcev, na gradbiščih velikih objektov, kjer stanujejo delavci in skupnih stanovanjih itd., kakor tudi za izboljšanje prehrane v delavsko uslužbenških restavracijah in menzah, kjer je hrana posojitožkrat slaba, ne zato, ker ni na razpolago prehranbenih predmetov, ampak naj-večkrat zato, ker se hrana ne pripravlja dovolj skrbno, niti se živila primerno ne hranijo itd. Vsa ta in druga vprašanja, ki so jih pravilno reševala, bi lahko z večjim prizadevanjem sindikalnih organizacij v precejšnji meri vplivala na izboljšanje življenjskih pogojev delavcev.

Še posebno vlogo pa imajo sindikalne organizacije v postopku zaščite pravic delavcev, kakor so določene z zakonom, ali z delovno pogodbo, sklenjeno med delavcem in podjetjem. Napredek — in to kakor se je bilo poudarjeno na plenumu — da je sedaj, ko so delavci prevzeli vodstvo podjetij v svoje roke, odveč vsaka intervencija sindi-

katov kot delavske organizacije v primerih, kadar gospodarska vodstva ali nekateri organi ljudske oblasti odklanjajo pravice delavcev. Nakazana je bila vrsta primerov, kako gospodarska vodstva zlorabljajo nadurno delo, ki ga ne plačujejo po uredbi. Na ta način podjetja odtegujejo zaslužek delavcem in skušajo znižati proizvodne stroške, namesto da bi bolje organizirali delo, izkoristili mehanizacijo itd.

Še težji prekrški se dogajajo pri obračunavanju in izplačilu zaslužka. V zeniški železarni n. pr. so v letu 1950 z nepravilnim obračunavanjem odškodnine za letni dopust, za državne praznike itd. 2100 delavcem odtegnili okrog 1,5 milijona dinarjev prede. Prav tako so v gradbenem podjetju »Nemare« v Varesu odtegnili delavcem od zaslužka več kot pol milijona dinarjev. Za zaščito teh pravic delavcev so se nekateri sindikalni voditelji obnašali naravnost oportunistično in se popolnoma postavili na zgrešeno stališče gospodarskih vodstev, češ da je neplačevanje nadurnega dela in neupravičeno izkoriščanje prostovoljnega dela v interesu podjetja in izgradnje. Razumljivo je zato, da ti ljudje, ker zagovarjajo popolnoma nepravilno in duhu naših zakonov popolnoma tuje pojave, tolikokrat naveliko pri delavcih na nerazumevanje.

V zvezi s tem je bila značilna tudi diskusija na plenumu, ko je eden delegatov poudaril, da so plače gradbenih delavcev v Bosni in Hercegovini silno nizke in da je sindikat s tem pogledu brez moči. Takšno mišljenje je nepravilno: sindikalna organizacija lahko predloži delavskemu svetu

kot voditelju podjetja — v kolikor pa je to pojav v vsej gospodarski panogi — tudi delavskemu svetu gospodarskega združenja, da ugotovi, zakaj je zaslužek delavcev tako nizek. Prav gotovo bi v takem primeru ugotovili, da je temu vzrok le slaba organizacija dela in premalo izkoriščen delovni čas, ker delavec zaradi teh pomanjklivosti ne morejo izpolniti norm, zato je, razumljivo, tudi njihov zaslužek nizek.

Vsa ta vprašanja, kakor vidimo, bi lahko bila veliko hitreje rešena, če bodo v bodoče sindikalne organizacije pri tem aktivnejše. Glavno je — in to je v sklepih tudi poudarjeno — da sindikalna vodstva omogočijo delavcem, da na raznih sesedanjih in javnih zborovanjih svobodno in vsestransko sodelujejo v diskusiji po vseh vprašanih in ukrepih, katere izdajajo bodisi ljudska oblast ali gospodarska vodstva. In tako vplivajo na njihovo pravilno izvajanje.

Povsem razumljivo je, da v današnjih mednarodnih in naših pogojih se ne moremo pričakovati, da se bodo življenjski pogoji naenkrat in korenito izboljšali. Tega se dobro zavedajo vsi naši delovni ljudje. Toda napeta borba za izboljšanje gospodarske zaostalosti v industrializaciji države pa vendarle predstavlja temelj za temeljito izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev. Ta pa je sedaj pri nas v polnem razmahu. Kljub temu pa se do neke mere lahko življenjski in delovni pogoji s povečanim prizadevanjem in skrbjo za ljudi vendarle že izboljšajo, prav sindikalne organizacije pa so tiste, ki lahko za to — trenutno — veliko store.

SLOVENIJA SE PRIPRAVLJA NA PRAZNIK VSELJDSKE VSTAJE

Po vsej Sloveniji se vršijo velike priprave za praznik 22. julija — obletnice naše vseljske vstaje.

Po vseh okrajih so že ustanovljeni pripravljalski odbori, v katerih so zastopane vse množične organizacije. Zvečer pred 22. julijem bodo povsod priredili svečane proslave s kulturnimi in fizikalnimi sporedi. Mladinske organizacije v posameznih okrajih so se obvezale, da bodo zakurile kresove na vseh večjih hribovih. 22. julija se bodo po vseh okrajih vršile komemoracije za padlimi borci in žrtvami fašističnega nasilja. Delovni kolektivi bodo ob tej priložnosti pokazali v obliki grafičkonov uspehe, ki so jih dosegli v zadnjih letih. Organizacije Zveze borcev pa bodo organizirale množične obiske partizanskih krajev, kjer bodo sodelovali SKUD, godbe, igralske družine itd. V tistih okrajih, kjer imajo zbran material osvobodilne vojne, bodo na ta dan otvorili tudi muzeje. 22. julija bo odkritih tudi 129 spominskih plošč v krajih, kjer so divjale velike bitke itd. Prav tako bo odkritih tudi 23 spomenikov.

Poseben poudarek prvemu praznovanju 22. julija bodo dale nedvomno par-

tizanske šafete, v katerih bo predvidoma sodelovalo okoli 50.000 ljudi, po večini članov ZB in pripadnikov predvojaške in izvenarmadne vzgoje.

Čeprav okrajni odbori ZB ne posli-

Kako se pripravlja Ljubljana na 22. julij

V tednu pred 22. julijem bodo v večini terenov posebni množični sestanki, na katerih bodo bivši borci oživljali svoje spomine iz osvobodilne vojne. Zvečer pred 22. julijem bodo polagali na vseh terenih vence na partizanske grobove, spomenike itd. Ob 17. popoldne pa bodo množične organizacije priredile velik sprejem partizanskim šafetam, ki bodo prišle iz glavnih krajev Slovenije. Po sprejemu, ki bo verjetno na Kongresnem trgu, bo veliko vseljsko zborovanje na čast 22. julija.

Na sam praznik bo v Ljubljani vrsta

manjših prireditev, fizikalnih tekmovanj itd. Priporočljivo pa je, da gre čimveč ljudi na partizanski tabor v Dolomite, kjer je bil med vojno nekaj časa sedež CK KPS in Vrhovnega štaba. Na Rašici, kjer je bila ustanovljena prva ljubljanska brigada, bo ta dan velik festival z obširnimi fizikalnimi in kulturnimi sporedi. Množične organizacije rajona Polje bodo odkrile spomenik padlim borcem v Založu pred zadružnim domom. V načrtu je tudi, da bodo vsi rajoni obnovili stare in odkrili nove spominske plošče.

RUDNIKI SLOVENIJE razstavljajo

Društvo rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov Slovenije je 1. julija odprlo v Ljubljani razstavo, na kateri ni prikazana le velikanska volja, trud in napor naših rudarjev, temveč tudi vsa tehnična stran rudarstva.

Razstava je obsežna, vendar preprosta, jasna in poučna. Od globinskega vrtnanja, od koder dobe rudna jedra, pa preko laboratorijev, v katerih razčenjujejo in preiskujejo snovi, jih brusijo v prah in umetno tope ter iščejo njih sestavine, spremljajo delo človeka, ki odgrinja obraz zemlje in rije v njena jedra in ne odneha, dokler ne iztrga globoko doli v zemlji s svojo voljo in delom njeno bogastvo.

V tem procesu spoznavamo svoje slovenske rudnike: Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Mežico, Idrijo, Kočevje, Laško, Kanizarico, Velenje, Senovo, Črno itd. in zremo njih zgodovino: idrijski rudnik, ki je začel delovati leta 1492, Mežica 1809 itd.

Spoznamo pa tudi, kako se ruda izpreminja v kovino. Zasedujemo pot svinčene rude, gledamo, kako jo zdrobe v prah, ko pride v flotacijo, kjer se oddeljuje svinec od cinka, vidimo sušilni stroj in topilnico... in že so pred nami izdelki: pločevine, cevi, kosi svinca, šibre... naše veliko bogastvo za izvoz. Zvemo za vulfanit (rumenico), ki ga bomo uporabljali za izdelovanje najtršega jekla in barvanje najtemnejše tkanine...

In vse to stoji živo pred nami: rudniki, topilnice, separacije, sušilnice itd., vse je kot v resnici — le v miniaturni, a plastično in popolno, vse pa še izpopolnjujejo orodje, vozički, miniaturni stroji, fotografije, pojasnila...

Črni premog, rjavi premog, lignit, svinčena ruda, živo srebro, barit, kaolin... vsi ti rudniki zažive pred nami, pred nami pa ostanejo tudi tisoči in tisoči rudarjev, ki v teh rudnikih delajo.

Rudarjev pa ne srečamo samo pri delu, temveč jih vidimo tudi pri počitku, za katerega je posekrela družba. Vidimo ga doma pri družini, pri delu ob svoji hišici, v kulturnem domu pri petju in igri, na planinah, pri nogometu, odbojki, teku, pri šahu... pa tudi na letovanju ob morju, v jezerih in sneženih vrhovih, iz zibke v jaslih pa se nam smehljajo obrazki njihovih zadovoljnih, zdravih otrok...

Razstava je tako živa in poučna, da bo žal vsakomur, ki je ne bi videl.

gradbinstva že trikrat zaporedoma osvojilo prvo mesto, le v aprilu je bilo zaradi akutnega knjigovodstva na predzadnjem mestu.

Na mitingu, ki so ga pripravili sredi junija, je bilo proglašeno 198 udarnikov, 300 delavcev in nameštencev pa je bilo pohvaljenih. Za najboljšo gradbišče podjetja je bilo proglašeno prvo gradbišče prvega delovnega področja, kot najboljša brigada v podjetju pa je tesarska brigada Ludvika Spindlerja, ki je presegala normo povprečno za 124%. Tako je 22. junija podjetje izpolnilo polletni plan s 102%.

Delovni kolektiv »Istre« ima vse pogoje, da si bo tudi še tretji pridobil prehodno zastavo in izpolnil obveznosti, ki jih je sprejel.

Del razstave, ki prikazuje proizvodnjo naših rudnikov

POLLETNI PLAN so izpolnili

KOLEKTIV STEKLARNE HRASTNIK

Hrastniški steklarji so dali obljubo, da bodo petletni plan izpolnili do dne 15. oktobra t. L. Tako so tudi v prvem polletju letošnjega leta kljub temu, da so bile v popravilu steklarne peči, dosegali in presegali mesečne planske naloge in izpolnili polletni plan 26. junija.

Toda ne samo borba za plan, tudi druga dela je bilo treba v tem času izvršiti, poleg tega pa se še pripravljati za izpite za naslov višjih zvanj. Zvanje mojstra-steklarja si je pridobilo 27 steklarjev, višjega specialista pa 20, poleg tega je opravil še eden izpit za mojstra-topilničarja in 2 steklobrusilca za naziv višji specialist-steklobrusilec.

Tudi profesionisti so v tem času napravili izpite ter sta med njimi tudi 2 večkratna mojstra in sicer tov. Velež Anton in Podlunšek Adi. 3 profesionisti so napravili izpit za mojstra, 11 pa za višjega specialista.

Vsi ti uspehi, volja do dela in zavest je dokaz, da bo kolektiv izpolnil obljubo in izvršil petletni plan do 15. oktobra. R. F.

GRADBENO PODJETJE »ISTRA«

Kolektiv slovenskega gradbenega podjetja »Istra«, ki dela v LR Bosni in Hercegovini, je izvršil polletni plan 8 dni pred postavljenim rokom.

Ze v počastitev partijskih volitev v podjetju in na čast rojstnega dneva marsala Tita je kolektiv soferjev sprejel obveznost, da bo delal, ako bo potrebno, tudi ponoči, samo da bo gradbeni material pravočasno prišel na gradbišče. Svoje obveznosti so soferji častno izpolnili. Vsi skupaj so opravili 630 prostovoljnih ur dela za prevoz materiala, hkrati pa pripravili precej goriva. Tovariša Babajič Asim in Rondić Ibro sta prihranila 347 kg goriva, kljub temu, da oba tovariša vozita kamione, ki jima je doba trajanja že iztekla.

Vojno gradbeno podjetje »Istra« si je tekmovalno z vsim podjetjem Vojnega

Na Murskem polju že žanjejo

Čeprav je bilo pričakovati, da se bo letošnja žetev zaradi preobilnega dežja nekoliko zakasnila, so v južnih krajih po večini žetev že opravili. Tako so v Vojvodini, Banatu in drugih zitorodnih pokrajinah začeli z žetvijo že pred štirinajstimi dnevi. Pričakuje se, da se bo v Sloveniji pričela žetev proti koncu tega meseca. Medtem pa poročajo, da so v Prekmurju že padli prvi snopje.

Začela se je vseljska razprava o organizaciji in delu ljudskih odborov

Pred letom dni so pričeli delavci prevzemati gospodarska podjetja v neposredno upravo. To je bil začetek odločilnih sprememb v našem narodnem gospodarstvu, ki označuje prehod od državosocialističnega na neposredno družbeno gospodarjenje. Že takoj ob nastajanju delavskih svetov je bilo jasno, da se bodo mogli uveljaviti le, če se istočasno s spremembami v gospodarstvu izvrše tudi temeljite spremembe v državni upravi in sploh družbenih in javnih organih. Razvoj družbenih dogodkov je to v celoti potrdil in nam narekuje dosledno prilagoditi delo in organizacijo obstoječih državnih, družbenih in javnih organov ter ustanov novostalim prilikam v gospodarstvu. V tej luči moramo tudi razumeti množico korenitih sprememb, ki so se pri nas izvršile v tako skopem času, kot je eno leto. Vendar pa ta proces še ni dovršen, nasprotno, ta proces je v polnem razmahu.

Trenutno imamo pred seboj dva osrednja problema, vseh teh preobrazb: izdelava takega sistema finančnega poslovanja, ki bo lahko postal hrbtnica novega gospodarjenja in pa izboljšanje organizma ljudskih odborov, ki bo odgovarjal novemu načinu gospodarjenja. Osnovna misel, ki nas vodi pri reorganizaciji ljudskih odborov je težnja, da dosledno ločimo opravke neposrednega upravljanja gospodarstva, ki naj jih vrše delavski svet, od upravno političnih poslov, ki naj jih vrše ljudski odbori. Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti je izdelal osnutek o organizaciji in delu ljudskih odborov in ga dal v splošno javno razpravo. To pa je tudi poziv na javno razpravo, ki omogoča res najtršim plastem delovnega ljudstva, da v njej tvorno sodelujejo.

Delavstvo bo lahko obogatilo to razpravo z zreliimi pobudami, predlogi in nasveti. Delavci imajo namreč iz enoletnega gospodarjenja v podjetju že obilo izkušenj in bodo na temelju praktičnih ugotovitev lahko marsikaj predlagali tako glede upravno-politične organizacije ljudskih odborov in njihovih družbenih služb, kot glede razmejevanja gospodarskih in upravnih poslov.

Da pa bi delavci lahko čimpočneje sodelovali v razpravah, je treba, da jih sindikalne organizacije spoznajo z obirši bodoče organizacije ljudskih odborov. Zazeljeno je, da bi spoznali s temi vprašanji čimširši krog našega članstva. V ta namen bodo sindikalne organizacije prejele od svojih republiknih odborov brošuro »Teze za diskusijo o organizaciji in delu ljudskih odborov«. Seveda ni naklada omenjenih brošur tolikšna, da bi jo mogel dobiti vsak posameznik. Tudi sama tvarina ni take prirode, da bi jo mogel plodno obravnavati vsak posameznik zase brez temeljnih razlag in pojasnil. Končno tudi povsod ne bodo posvetili enake pozornosti vsem vprašanjem, ki so v tezah nakazane.

Člane sindikata državnih uslužbencev bodo prav gotovo bolj zanimala poleg splošnih vprašanj tista poglavja, ki govore o notranji organizaciji organizma ljudskih odborov, delavci iz proizvodnih podjetij bolj prenos gospodarske operativne in komercialne na delavske svete in organizacija upravno-političnega organizma za splošni nadzor nad gospodarstvom, delavci trgovskega sindikata še posebej njihova vprašanja in tako dalje. S tem pa ni rečeno, da ne bodo temeljito obravnavali tudi drugih vprašanj. Tako rečemo naj ne bo sindikata, ki ne bi Nadaljevanje na 2. strani.

SKLICAN JE OSMI PLENUM GLAVNEGA ODBORA SINDIKATOV SLOVENIJE

Po sklepu XII. seje predsedstva GO ZSS se sklicuje osmi širši plenum Glavnega odbora sindikatov Slovenije za dne 14. julija 1951 ob 8. uri v veliki dvorani Doma sindikatov v Ljubljani.

Dnevni red:
1. Zaščitne in vzgojne naloge sindikalnih organizacij.
2. Proračun in bilanca GO ZSS.
3. Razno.

Poleg članov plenuma so vabljeni tudi člani predsedstva vseh republiknih odborov sindikatov, predsedniki vseh sindikalnih svetov ter krajevnih, okrajnih in področnih odborov sindikatov in predsedniki 50 podružnic. Vabila bodo dostavljena pisмено.

Zunanji tovariši naj pridejo pravočasno v Ljubljano, da bo plenum lahko začel z delom točno ob napovedani uri in končal z delom še isti dan do 18. ure. Iz pisarne Tajništva GO ZSS

Ob letu DELAVSKIH SVETOV

TEDEN DNI PO SVETU

Ob prvi obletnici, ko je bil sprejet zakon o upravljanju državnih gospodarstev, ki so delovnih kolektivov, je predsednik CO ZSJ tovariš Djuro Salaj odgovoril na nekaj vprašanj uredniku Tanjuga. Iz odgovorov tovariša predsednika povzemo najvažnejše njegove misli:

Najvidnejši dosežki uspehi pri delu delavskih organov uprave so v uspešnem reševanju proizvodnih vprašanj. Novi delavski sveti in upravni odbori so se lotili najdelikatnejših proizvodnih vprašanj, kot je organizacija tehnološkega procesa in delovnih mest, znižanje proizvodnih stroškov, odprava nepotrebnega administrativnega aparata itd. Delavski organi uprave so v precejšnjem številu podjetij spodbudili iniciativno delavcev in vodilnih uslužbenecv in tako izkoristili del notranjih rezerv, ki prej niso bile izkoriščene. V podjetjih, kjer delavski sveti in upravni odbori proučujejo in rešujejo proizvodne probleme, dosegajo dobre uspehe pri izpolnjevanju proizvodno-finančnih planov. Eden najvidnejših uspehov v delu delavskih svetov in upravnih odborov je v tem, da polagoma uničujejo birokratični način upravljanja podjetij ter čedalje bolj razvijajo samostojnost delovnih kolektivov. Danes imamo že celo vrsto primerov, da se delavski sveti in upravni odbori s pravico upirajo že vedno obstoječim centralističnim pojmovanjem nekaterih gospodarskih voditeljev ter šablonomno razumevanju posameznih strokovnjakov. Osamosvojitve podjetij in čedalje večje pravice delovnih kolektivov in delavskih organov uprave pa tudi ugodno vplivajo na vzgojo delavskega razreda, ki ga bolj in bolj prežema zavest o njegovi vodilni vlogi in mestu, ki ga zavzema v naši socialistični družbi.

Čeprav je v prvem času po izročitvi podjetij v upravo delovnim kolektivom prišlo glede vprašanja pristojnosti do nekaterih nesporazumov med delavskimi sveti in upravnimi odbori na eni in direktorji na drugi strani, se takšni pojavi ob podpori partijskih in sindikalnih organizacij čimbolj izgubljajo in prihaja do čedalje večje harmonije med organi delavske uprave z ene strani ter direktorji podjetij in gospodarskih združenj z druge strani. Danes se še v večini podjetij čuti, da imajo enotno vodstvo. Delavski sveti in upravni odbori prihajajo čedalje bolj do prepričanja, da so z direktorjem v enaki meri odgovorni za delo podjetja.

Največja pomanjkljivost pri delu delavskih organov uprave je v tem, da se še zelo malo ukvarjajo z vprašanji komercialnega in finančnega poslovanja podjetja in prepuščajo odločanje o teh vprašanjih direktorju ali tehnični osebji podjetja. Vsem delavskim svetom še ni popolnoma jasno, da morajo skrbeti za večjo rentabilnost proizvodnje, delati na podlagi gospodarskega računa, spraviti izdelke o pravem času in s kar najmanjšimi stroški na trg, upoštevati potrebe potrošnikov in pod, kar pa je brez stalne kontrole nad finančnim in komercialnim poslovanjem nemogoče.

V prihodnje bo od pravega komercialno-finančnega poslovanja podjetja v glavnem odvisno izboljšanje življenjskega standarda delovnih kolektivov, ker bo ostal del dobička, t. j. del akumulacije na razpolago delovnemu kolektivu za lastno kapitalno graditve, zidavo stanovanj in poslopj za kulturne in zdravstvene potrebe delovnih kolektivov, kakor tudi zvišanje plač, kar pomeni z drugimi besedami, da bodo imeli delovni kolektivi v podjetjih, ki so z uspehom delali, tudi boljše življenjske pogoje, kakor tisti delovni kolektivi, ki bodo manj proizvajali in slabše poslovali.

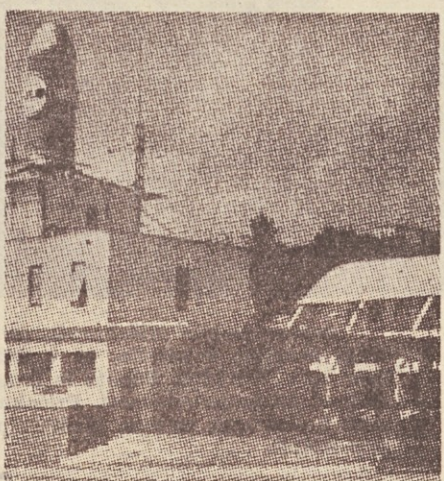
Mnogo delavskih svetov in upravnih odborov v podjetjih premalo skrbi za življenjske in delovne probleme delavcev, kot da to ne bi spadalo v njihovo pristojnost. Do takega naziranja so nekoliko prispevali tudi posamezni časopisi, ki so pisali včasih o delavskih svetih tako, kakor da bi ekrb za ljudi ne bila njihova naloga in da je treba vsa ta vprašanja prepustiti ljudskim oblastem.

Partijske in sindikalne organizacije v podjetjih morajo etalno pomagati delav-

skim svetom in upravnim odborom pri odстранjanju vseh napak pri njihovem delu. Sindikalne organizacije posebno lahko pomagajo, da se povežejo delavski organi uprave z vsemi člani delovnega kolektiva ter na ta način zatro vse pojave osamitve delavskih svetov in upravnih odborov ki jih imamo ponekod.

Prehod na novi finančni sistem in delitev dobička po delovnih kolektivih bo prinesel delavskim organom uprave in sindikalnim organizacijam zelo odgovorne in zapletene naloge. Razdeljevanje dela dobička bo velikanska tehnična, gospodarska pa tudi politična naloga, katere uspešno izpolnjevanje bo odvisno v polni meri od vestnosti pravega obravnavanja in pravilne priprave delovnih kolektivov za samostojno razpolaganje z delom dobička. Novi sistem planiranja povečuje tudi odgovornost in področje delovnih kolektivov tako, da bodo morale sindikalne organizacije posebej poskrbeti za to, da bodo usposobile kolektive za uspešno proučevanje njihovih planskih nalog, da bodo mogli sodelovati tudi pri določanju teh nalog ter v celoti dvigniti naše plansko gospodarstvo.

Na tržaškem velesjemu razstavlja tudi Jugoslavija

Paviljon s tržaškega velesjema Pionirji so si postavili šotore

25. junija je bil odprt tržaški velesjem, na katerem razstavlja poleg 24 drugih držav tudi Jugoslavija.

Naloge tržaškega velesjema izvirajo iz posebne gospodarsko-zemljepisne lege, pa tudi iz mednarodnega političnega pomena Svobodnega tržaškega ozemlja, saj je Trst naravno trzišče in križišče med vzhodom in zahodom, med Podonavjem in čezmorskimi državami.

Naša država je zavzela letos okoli 400 kvadrat. metrov velesjemskega prostora. Jugoslovanski paviljon je urejen v novozgrajeni »Palaci narodov«, v kateri razstavlja tudi Grčija in Avstrija. Paviljon je urejen po načrtih profesorja ljubljanskega vseučilišča arhitekta Mihevc.

Les je naš najvažnejši izvozni artikel. Zato so na tržaškem velesjemu razstavljeni številni lesni izdelki od furnirja,

desk, pohištva, suhe robe do športnega orodja. Veliko pozornost obiskovalcev vzbujajo tudi lepe preproge. Razstavljam tudi najraznovrstnejša vina, žganja, likerije itd. Svoj oddelek so dobile tudi KDZ in državna kmetijska »posetava«, ki razstavlja nekaterih prehranskih proizvodov. Med drugimi podjetji razstavlja svoje izdelke tudi Tovarna emajlirane posode iz Celja, Tovarna kristala iz Rogoške Slatine, usnje in usnje-ko galanteriji pa razstavlja naše usnjarne.

Tudi druge države so lepo uredile svoje razstavne prostore. ZDA razstavlja v glavnem motorna vozila. Na velesjemu so zastopane glavne avtomobilske družbe, kot so »General Motors«, ki je na velesjem postavila »evropski model« avtomobila znamke »Opel Olimpia«.

Tudi Zahodna Nemčija razstavlja v glavnem motorna vozila. Posebno pozornost in občudovanje vzbujajo kvalitetna motorna koleca znamke BMW. Italija se je na letošnjem tržaškem velesjemu predstavila s traktorji znamke »FIAT«, med katerimi so tudi veliki gosencarji, pripravljeni za rigolanje.

K razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov

Nadaljevanje s 1. strani.

temeljito proučil organizacijo družbene službe, kot je zdravstvena, socialna zaščitna in pa organizacija solstva in kulturnih ustanov. Tem vprašanjem bodo seveda prav posebno pozornost posvetili še delavci sindikata profesorjev in učiteljev in zdravstvenih delavcev.

V organizaciji družbene službe je v tezh omenjeno tudi poglavje o inspekciji dela, načeto je na primer vprašanje, ali so inspekcije služba nadzora nad izpolnjevanjem delovnih pravilnih predpisov (inspekcija dela) iz območja državnega upravnopolitičnega organa in postane družbena, ali ne. Nedvomno je služba inspekcije dela še potrebna in jo je nujno v tem času notranjih sprememb v gospodarskem organizmu celo okrepiti. Vprašanje pa je, ali bi se služba inspekcije dela okrepila že sedaj, še preden v družbeno upravo (kot predvidevajo teze v pravno sindikatov), ali ne. Nekateri so mnenja, da je pruranejno govoriti o podružbljevanju inspekcije dela in utemeljujejo to svoje stališče s tem, da je ta družba izrazito upravno politična (odpravljal samoovolje, nebrziže za delovne odnose in objektivni prilik, nespoštovanje zakonitosti), delovnih priplik, nespoštovanje zakonitosti), delovnih priplik, dopuščajajo pa možnost, da se ob državnih službi inspekcije dela razvijejo posebni organi (odbori ali sveti), bodisi posevalni bodisi z večjim pooblastilji, ki naj to državno službo približajo delavcem. Drugi pa so zopet mnenja, kot je razvidno

Osnozna značilnost političnega življenja prejšnjega tedna je nedvomno velika aktivnost OZN v zvezi z Malikovim predlogom za mirno rešitev vojne na Koreji. Takoj po Malikovem predlogu so se zbrali v Washingtonu predstavniki 16 držav, ki se borijo na Koreji, ter izdelali pogoje za mirovna pogajanja. Proti pričakovanju so v Fenjanju oziroma Pekingu te predloge takoj sprejeli, čeprav z nekaterimi pridržki. Prav zaradi te sumljive naglice, s katero skušajo Kremenji nenkrat doseči mir na Koreji, se nam vse bolj vsiljuje vprašanje, kakšni načrti so vodili Moskvo, da je predlagala mir na Koreji.

Poglejmo nekaj motivov, ki so po vsej verjetnosti vodili Kremenji, da je napravil tako »miroljubno« potezo.

Po velikih porazih, ki so jih v zadnjih mesecih doživle kitajske in severnokorejske čete, so v Pekingu končno uvideli, da je zanje vojna na glede same Koreje kakor tudi glede zahteve, da bi Kitajska dobila Formozo in bila sproteta v OZN. Na zaohodu menijo, da je Peking v takim položaju zahteval od Moskve bodisi povečanje dobav orožja za nadaljevanje vojne ali pa takojšnje prenehanje vojne. Sovjeti so se raje odločili za drugo.

Vsekakor močnega sovjetstva ne bi bila v interesu sovjetskega ekspanzionizma. Drugi vzrok za spremembo sovjetske taktike pa je verjetno tudi strah SZ pred močno in oboroženo Japonsko. Ameriški osnutek mirovne pogodbe namreč doleča, da bo Japonska po podpisu mirovne pogodbe s sovjetskimi zahtevki za ponovno oborožitev Japonske nekateri države kot n. pr. Avstralija, Nova Zelandija, Anglija itd. v začetku uprile, so končno le popustile, prav iz strahu, da bi lahko slaba in neoborožena Japonska postala druga Koreja. Sovjeti se sedaj verjetno računajo, da bodo zaradi okrepitevne prenehanja korejske vojne znova oživela nasprotja med zahodnimi državami o teh vprašanjih, kar naj bi preprečilo ali vsaj zavleklo podpis mirovne pogodbe z Japonsko. V tem primeru bi ostalo japonsko otežo še naprej nezavzevano in bi lahko v primeru potrebe služilo SZ kot oskodsna deska za napad na druge daljnovernadne države.

Niš manj upravičena ni tudi domneva, da so se v Kremenju odločili za ta korak tudi zato, da bi preselili zahodni svet v prenehanja vojne zahodne države prenehale tudi z oboroževanjem. V tem primeru bi Sovjeti brez večjih težav še povečali svoje premoč v oboroženih silah in si zagotovili realizacijo svojih napadalnih načrtov. Končno pa tudi ni izključeno, da se hočejo Sovjeti s svojim predlogom predstaviti kot zagovorniki mira, kar naj bi bil uvod v sovjetsko intervencijo na Koreji.

Čeprav so miroljubni ljudje na vsem svetu pozdravili ta Malikov predlog, to vsekakor še ne pomeni, da se je sovjetska politika čez noč spremenila iz napadalne v miroljubno. Sovjetski predlog je vsekakor samo izraz slabosti in neuspehov kremelske politike na Daljnem vzhodu in na svetni splot.

Glavni odbor sindikata Slovenije

Glavni odbor sindikata Slovenije, ki je bil ustanovljen na letošnjem tržaškem velesjemu, je svojim članom predložil poročilo o delu in prihodnjih namerah. Poročilo je bilo sprejeto in potrjeno na 22. seji odbora, ki jo je vodil predsednik odbora, tovariš G. Mihevc. V poročilu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono. Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

K razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov

V tezah, naj bi inspekcija dela postala družbena in bi sindikatji potem dobili določena upravna pooblastila.

Kar se tiče službe posredovanja dela je nedvomno to družbena služba, ki bo postopoma prešla v območje sindikatov. Vprašanje, ki je danes važno, je le, ali obstajajo že možnosti, da sindikatji to službo prevzamejo ali ne.

Vse to govori, da bodo sindikalne organizacije lahko bistveno pomagale pri ploden usmerjanju razprav, če bodo znale razbrati iz vsega gradiva predvsem tista vprašanja, ki jih njihovo članstvo najbolj pozna, ali pa, za katera se najbolj živo zanima, oziroma ki sovpadajo tudi z njegovim rednim delom.

Zato bo pametno, če upravni odbor podružnice takoj, ko prejme teze, izbere iz svoje srede ali pa iz vrst članov podružnice enega ali več tovarišev, ki bodo proučili to gradivo, izbrali po nekaj vprašanj, jih obdelali tako, da bodo razumljiva za vsa hova članstva in potem sklicali širši posvet. Na tem posvetu bodo tovariši, ki so gradivo proučili, pojasnili stvari, o katerih naj se potem razvije razprava. Na temelju take razprave bo upravni odbor podružnice izdelal določena mnenja in pobude njihovega kolektiva. Ta mnenja bodo potem predstavili kolektivov »pojasnjevali na razpravah v domačem kraju in jih tudi sporočali republiškemu odboru svoje stroke.

Višja sindikalna vodstva bodo predvsem sama razpravljala o tezah in izdelala svoja mnenja ter zbrala mnenja podružnic. Raz-

Glavni odbor sindikata Slovenije

Glavni odbor sindikata Slovenije, ki je bil ustanovljen na letošnjem tržaškem velesjemu, je svojim članom predložil poročilo o delu in prihodnjih namerah. Poročilo je bilo sprejeto in potrjeno na 22. seji odbora, ki jo je vodil predsednik odbora, tovariš G. Mihevc. V poročilu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono. Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

V iskrenost Malikovega predloga je zato res težko verjeti, kajti medtem ko si Malik pripenja oljko večno, uprizarjajo sovjetski sateliti nove provokacije proti Jugoslaviji.

ZLOČIN GENOCIDA — SREDSTVO KOMINFORMOVSKE POLITIKE PROTI JUGOSLAVIJI

Mađarska in Rumunska oblast je začela v zadnjem času izseljevat iz predelov, ki meje na Jugoslavijo vse »nezanesljive elemente«. V kratkem so izselili neznan kam na tisoče ljudi. V zadnjih dneh so rumunske oblasti izselile 13 vlahov pripadnikov naše narodnostne manjšine. Vse te nesrečneže transportirajo proti vzhodno verjetno celo v Sovjetsko zvezo. Večina izseljenec je bila pred odhodom oprana vsega svojega premoženja.

Taka je torej v praksi miroljubna politika Sovjetske zveze in njenih vzhodnoevropskih satelitov. Kako moremo verjeti Malikovim miroljubnim frazom, ko moramo vsak dan prenašati napadalno politiko, ki jo vodi SZ in njeni sateliti proti naši državi. Ni treba še posebej poudarjati, da insceniranje obmejnih incidentov, uboj naših granicarjev ter izseljevanje naše nacionalne manjšine predstavlja veliko nevarnost za ohranitev miru na Balkanu.

POLOŽAJ V PERZIJI SE JE NEKOLIKO IZBOLJŠAL

Čeprav se je v začetku prejšnjega tedna zdelo, da Perzija ne misli popustiti v sedanjem petrolejskem sporu z Anglijo, je v zadnjih dneh začela vendarle nekoliko popuščati. Na drugi strani pa so tudi v Londnu nekoliko popuščili. Na eni strani je perzijska vlada omilila zakon proti sabotaži, ki je naperjen predvsem proti angleškim uslužbenem, na drugi strani pa je Morrison pozval angleške petrolejske strokovnjake, naj ostanejo v Perziji.

Čeprav se je v začetku zdelo, da bo zakon o nacionalizaciji iranske petrolejske industrije prinesel Angliji velik škodo ta vendarle ni tako velika, kot se je v splošnem pričakovalo. Dogodki zadnjih dni so dokazali pravilnost stališča angleške vlade, ki je odločno proti vojaški intervenciji v Perziji. Izkazalo se je namreč, da uporaba sile ne bi imela nekega posebnega pomena, ker se lahko dosežejo isti cilji z umikom petrolejskih ladijskih sistemov, strokovnjakov in z raznimi drugimi ukrepi gospodarskega značaja. Na zaohodu menijo, da bo Perzija že v prihodnjih dneh prisljena na večje popuščanje, ker bi sicer našla njena petrolejska proizvodnja v popolni kaos.

Vsekakor je bila angleška politika v sedanjem petrolejskem sporu s Perzijo zelo perspektivna. V Londonu so se, kakor iz gleda, zdalek pomagali akoraj nemoreče obdržati proizvodnjo petroleja na isti višini in istočasno skrbeti za okoli 60.000 delavcev, ki so zaposleni na petrolejskih poljih in v rafinerijah. Perzija bi lahko rešila ta vprašanja samo s pomočjo Moskve. Vendar se tudi Mosadezova vlada zaveda, da bi to pomenilo popolno kapitulacijo pred Sovjeti. Prav zato je pričakovati, da bo perzijska vlada zaradi velikih težav prisljena sprejeti še v prihodnjih dneh ponudbo angleške vlade za pozajljanja.

Toda kako bodo na to odgovorile perzijske množice? V kolikor bo Mosadezova vlada pristala na pozajljanja, obstaja resna nevarnost, da bodo izbruhili in deželi večji nemiri, kar pa bi bilo odločno v interesu Moskve, ki se še vedno ni odrekla svojih načrtov, ki jih ima z iranskim petrolejem.

Uporabljajte ta nas'ov

pri vseh dopisih, ki jih pošiljate Glavnemu odboru sindikatov Slovenije in vselej pripišite tudi — POSTNI PREDAL

KAJ SE ODVAJA V SKLAD ZA KULTURNOPROSUVETNO DELO

Po sklepu Gospodarskega sveta FLR Jugoslavije in v sporazumu s Centralnim odborom ZSJ se odvaja v sklad za kulturno-prosvetno delo:

- 2% od rednega dobička,
- 10% od nadplanskega dobička,
- 50% od obstoječega direktorskega fonda.

Skupno vesoto je dolžne uprave podjetij (delavski sveti) takoj po izvršitvi

zaključnega računa za leto 1950 preknjižiti na tekoči račun sindikalne podružnice v svojem podjetju.

S tem izpolnjujemo in popravljamo naš članek »O skladu za kulturnoprosvetno delo«, ki je bil objavljen v prejšnji številki.

* Uredba o skladu za kulturno-prosvetno delo je bila objavljena v Uradnem listu FLRJ šte. 42-1950 z dne 23. junija 1950.

KANADA in njena trgovinska bilanca

Zivinoreja je najbolj razvita v pokrajini Ontario in Quebec. Tu gojijo predvsem zaradi mleka v preriskih predelih le bolj za mloko. Konzervirani živalski proizvodi: mleko, meso, mast, sir so važni izvozni predmeti.

Toda ne le kmetijstvo, tudi kanadska industrija je odvisna od inozemstva. Kanadi namreč zelo primanjkuje pognskega materiala: nafta in premoga. Ameriški naftni in metalurški monopoli imajo še vedno velik vpliv na kanadsko gospodarstvo. Kljub lastnim zalogam nafte pa je Kanada še vedno vezana na uvoz iz ZDA. Domača proizvodnja nafte krije le eno sedmino potreb. Glavna naftna polja so v stepskih provincah ter v bazenih reke Mackenzieja na severozahodu. Tu so tekomo vojne odkrili veliko naftno polje Forst Norman, od koder so zgradili petrolejski vod do kraja White Horse, mimo katerega je speljana avtomagistrala, ki veže ZDA preko Kanade in Aljaske.

Crna metalurgija se vse do zadnje vojne ni preveč hitro razvijala. Ameriški trsti so vezali Kanado na uvoz železa in jekla iz ZDA, zato so kanadska rudišča železa bila vse do zadnje vojne slabo izrabljena. To je popolnoma razumljivo, če pomislimo, da so mnoge kanadske tovarne in tudi kar cele proizvodne panoge last ameriških kapitalistov. Eden izmed vzrokov, da je bila Kanada tudi v pogledu premoaga odvisna od uvoza iz ZDA pa je tudi ta, da so glavne zaloge kanadskega premoga v Kordiljerah in na skrajnem vzhodu (Nova Škotska), dočim je glavni kanadski železnostrski center v območju Velikih jezer.

Centrolinjat kanadskega premoga cenijo na preko 1200 milijard ton, vendar odpade večji del na rjavj premog. Z ozirom na zaloge vodne energije je Kanada med prvimi deželami na svetu. Ze pred vojno je bila izbrata te energije zelo močna in je dosegla eno tretjino vseh zalog. Svojo električno energijo Kanada v veliki meri prodaja tudi ZDA.

Kanada zavzema prvo mesto v svetu z ozirom na pridobljeno množico platin. Med

Glavni odbor sindikata Slovenije

Glavni odbor sindikata Slovenije, ki je bil ustanovljen na letošnjem tržaškem velesjemu, je svojim članom predložil poročilo o delu in prihodnjih namerah. Poročilo je bilo sprejeto in potrjeno na 22. seji odbora, ki jo je vodil predsednik odbora, tovariš G. Mihevc. V poročilu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono. Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Odbor namreč nameni, da se bo osredotočil na izboljšanje dela v podjetjih, ki so najbolj prizadeta zaradi pomanjkanja surovine. Poročilo je bilo sprejeto s 16 glasovi za in 2 proti. Odbor se bo tudi lotil vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov. V zvezi s tem je bil tudi sprejet sklep, da se bodo vsi odbori lotili vprašanja o potrebi po razpravi o organizaciji in delu ljudskih odborov.

Prejeto tudi v pismu od tovariša G. Mihevc, ki je bil poslan na 22. sejo odbora. V pismu je opredeljena tudi naloga odbora v prihodnjih mesecih, ki je predvsem v zvezi s pripravo na prihajajočo jesensko sezono.

Pionirji odhajajo na taborenje

Poleg številnih kolonij, ki jih vsako leto organizira ministrstvo za zdravstvo za predšolsko in šolsko mladino, bo letos mnogo pionirjev preživljalo svoje počitnice v taborniških kolonijah, ki jih organizira republiški svet Zveze pionirjev Slovenije. Pionirji si bodo postavili platnene vasi šotorov v Zasavju, v dolinah Krke in Kolpe, ob Savinji, ob Bohinjskem jezeru in drugod.

Da bo življenje na taborjenjih čim boljše in čimlepše, je Republiški svet ZPS organiziral s pomočjo Zveze tabornikov Slovenije tridnevni seminar za vodje pionirskih taborjenj.

Da bi se vodje taborjenj dobro seznanili s tehniko taborjenj, so predavatelji Zveze tabornikov vsem udeležencem seminarja pokazali praktično izvedbo postavljanja različnih vrst šotorov, kurjenja taborniških ognjev, gradnje mostu preko reke in vse, kar mora znati vsak tabornik, če hoče, da bo užival vse ugodje, ki mu ga nudi priroda v izobilju. Ni vseeno, na kakšen teren in kako se postavijo šotori in drugi objekti na taborjenju. Slabo napeti ali slabo zakoličeni šotori so lahko krivi velikih neprijetnosti, kadar nastopi deževno vreme. Taborno življenje nudi tabornikom mnogo lepega. Zahteva pa tudi premagovanje naporov. Poleg vadbe spretnosti, vzorov, izpolnjevanja delovnih nalog in dnevnega reda na taborjenju, se

mora tabornik seznaniti tudi s taborno estetiko, z lepim vedenjem in odnosom do vsega, kar živi v prirodi gozdov, rastlin, živali itd. Zato tabornik ne razgraja v naravi. Drevja, grmovja in rastlin ne uničuje. Živali in ptice so mu najboljše prijateljice. O vsem tem in še

mnogodrugih rečeh so govorili na seminarju stari gozdovniki in skavti: tovariši Zorc, tov. Kunaver in drugi. Tudi tovariška Ada Krivic, predsednica republiškega odbora ZPS, je udeležencem dala nasvete, kako bodo najbolje organizirali taborjenja. Pri tem pa ne smejo pozabiti na pionirje, ki bodo ostali doma. Delo pionirskih krožkov naj se nadaljuje tudi v času počitnic doma in na taborjenjih. Pri organizaciji taborjenj nam bodo koristile bogate izkušnje partizanov. Kdo bo lahko več svetoval kot tisti, ki so taborili v najrazličnejših oblikah in okoliščinah in znali vselej in povsod najti za vsako priliko ustrežajočo obliko taborjenja.

Zato bodo pionirji koristno uporabili vsak nasvet partizanov. Obenem pa se bodo seznanili tudi z junaško zgodovino, ki so jo prehodili stotisoči v času narodnoosvobodilne borbe. Zato bodo tudi vsi taborni vodje skrbeli, da bo delo in vsebina življenja na taborjenjih organizirana in izvajana v tem smislu. Ker se bodo taborjenja vršila v juliju, v katerem bo tudi praznik vseljenske vstaje — 22. julij, bodo ta praznik praznovali na taborjenjih na najdostojnejši način, z bogato pripravljanim programom. C.

Pionirji so si postavili šotore

USPEHI JESENIŠKIH KOVINARJEV

Življenje in delo v jeseniški železarni dobiva vsak dan močnejši odraz vsestranskega napredka. Vsestranski napredek in močno aktivnost ustvarja zlasti intenzivno delo delavskega sveta in upravnega odbora železarne. Delavski svet ima v upravljanju podjetja točen pregled nad vsem gospodarskim stanjem podjetja. Predsedek, ki se je pojavljal ko so tovarno prevzeli v upravljanje delavci, češ, da ne bodo mogli sami upravljati železarne, se je kmalu razbil in ni.

Čeprav delajo letos v železarni z zmanjšanim letnim delovnim silo, možno presegaajo mesečne plane. Mnogo obratov je že izpolnilo polletni plan. Obrati vlačilnica cevi, žična valjalna, jeklovleka, težka valjalna, elektropeč, žičarna, tanka pločevina in žičarna so že do 22. junija preseglji polletni plan od enega do deset odstotkov. Polletni plan celotne železarne pa je bil dosegel 27. junija in presečen do konca meseca za 2%.

Delavski svet in upravni odbor železarne pa skrbita s sodelovanjem sindikata metalurških delavcev tudi za dvig družbenega standarda delavcev in namučencem. Poleg več stanovanjskih hiš na Javorniku in na Jesenicah bodo še letos zgradili 3 montažne bloke, tako da bo do konca leta dobilo 116 družin nova udobna stanovanja. Z reorganizacijo uprave delavsko-uslužbenih restavracij in

ekonomije ter zboljšanjem gospodarstva na ekonomiji bodo pripomogli k zboljšanju prehrane delavcev, kar vse bo močno vplivalo na ustaljenje delovne sile.

Vsi uspehi, doseženi v prvi polovici letošnjega leta, na katere je celotni kolektiv upravičen ponosen, pa so pobuda, da bodo uspešno tekmovali v počastitve dneva Jugoslovanske armade. V ta namen so organizirali tudi posebni koordinacijski tekmovalni odbor, v katerem so zastopniki vseh množičnih organizacij mesta.

154 novih kvalificiranih železniških delavcev

V soboto so praznovali gojenci železničarsko-industrijske šole v Ljubljani-Siški zaključek šolskega leta. Letos je z uspehom dovršilo tretji letnik 154 gojencev, ki bodo po enomesečnem dopustu odšli na različna delovna mesta v Sloveniji. To so: strugarji, kovači, električarji, ključavničarji in mizarji.

Železniško-industrijska šola v Šiški je bila ustanovljena že pred štiri leti. Potrebo po njeni ustanovitvi je narekovalo pomanjkanje kvalificiranih železniških delavcev, ki je še danes zelo pereče. Čeprav se je moral delovni kolektiv boriti v začetku s številnimi težkočami, kot so: pomanjkanje predavateljev, materialnih sredstev itd., mu je vendar uspelo, da je dvignil zavod na današnjo visoko stopnjo. V lanskoletnem tekmovanju med vsemi železniško-industrijskimi šolami v državi je ZIS Šiška dosegla VI. mesto.

Pa tudi izven šole so dosegli že lepe uspehe. Od ustanovitve šole do sedaj so opravili okoli 5300 ur prostovoljnega dela. Poleg tega se učenci pridno udeležujejo tudi v fizikalni, šahu, kulturno-prosvetnem delu itd. Dom učencev v Vižmarjih, kjer stanuje in se hrani okoli 136 gojencev, je za sedanje potrebe veliko premajhen, zato si uprava šole neprestano prizadeva, da bi dobila sredstva za zgraditev novega in prostornejšega doma.

DELO SINDIKALNIH PODRUŽNIC V ŠOSTANJSKEM OKRAJU

Iani je bila med najboljšimi sindikalnimi podružnicami okrajnega sindikalnega sveta Šostanj podružnica Gradisa iz Šostanje. Tudi letos se ta podružnica uveljavlja. V 6-mesečnem tekmovanju je prejela prehodno zastavo in diplomu in trajno last. Kulturno življenje v njej je zelo razgibano, posebno pa so uveljavljala igralna skupina.

V sindikalni podružnici koštanjske tovarne usnja je lani bilo še neko mrtvilo, letos pa je podružnica pokazala že prave uspehe. Pred kratkim so ustanovili Klub tehnike in tudi fotosek. Slabo pa je delo ljudske inspekcije, ki je nedelavna.

Delo sindikalne podružnice velenjskega rudnika se zboljšuje. Še do nedavnega so imeli le 50% organiziranih rudarjev, sedaj pa jih imajo že nad 80%.

Nekdanji Maroltovi pevci v Trstu

V nedeljo in ponedeljek je gostoval v Trstu bivši Akademski pevski zbor. Kot povsod, kjer so nastopili, so bivši Maroltovi pevci dosegli velik uspeh tudi v Trstu. Ob smrti dirigenta Franca Marolta je bilo tudi mnogo govora o umetniški vrednosti predvojnega Akademskega pevskega zbora (APZ), ki ga je vodil pokojni France Marolt.

Velika zasluga APZ so bili prav njegovi stalni koncerti, s katerimi nam je podal bodisi tipične predstavnike slovenske glasbe, bodisi njena posamezna značilna obdobja (slovenske moderne pesmi, protestantska religiozna glasba), bodisi folklorne tipe slovenske ljudske pesmi (korško belokranjska, panonsko primorska narodna pesem). Predvojni APZ je s svojimi številnimi nastopi na turnejah in drugod dokazal vsemu kulturnemu svetu, da imamo tudi Slovenci samoniklo glasbeno govornico, ki jo je bilo treba samo očistiti in jih primesti.

Čeprav ob Maroltovi smrti APZ ni združeval teh pevcev, je živel še velika večina njegovih učencev in sodelavcev. Ta del slovenske inteligence je bil pred vojno preko APZ glasnik napredne misli in pesmi. Zavedajoč se, da bomo kot nekdanji njegovi borec s pesmijo najlepše počastili spomin svojega nepozabnega dirigenta, so sklenili, da bodo še letos priredili koncerte slovenske narodne pesmi, kakor so jih nekoč nastudiral pod Maroltovim vodstvom.

Do sedaj so priredili že 3 koncerte v Ljubljani in po enega v Mariboru in Celju. Poleg tega je bivši APZ — ki ga vodi Rado Simoniti, gostoval tudi v Celovcu. Povsod so bivši Maroltovi pevci naleteli na prisrčen sprejem in doživeli tudi velik uspeh.

Nov način žrebanja državne loterie

Dosedanji način žrebanja državne loterie je bil zelo zamuden in zapleten. Odslej bo žrebanje preprostejše (vršilo se bo po vzoru francoske in belgijske loterie). Žrebanje bo javno in pod nadzorstvom posebne komisije. Za nov način žrebanja bo 6 bobnov, ki bodo ob žrebanju vsi v eni vrsti. Boben na skrajni desni bo služil za žrebanje enic, drugi boben za žrebanje desetice, tretji za žrebanje stotice itd. Razvrstitev bobnov bo torej enaka številnim mestom številke na srečkah. S šestim bobnom (na skrajni levi) bodo žrebali stotisočice. V vseh bobnih bodo številke od 0 do 9, le v šestem bobnu bodo številke od 0 do 4.

Kako bodo žrebali? Žrebanje najmanjših dobitkov n. pr. dobitkov po 200 dinarjev (dvakratna vozla) bo izvršeno takole: v obno bobna na skrajni desni (t. j. boben enice) bodo gledali vložili, brez vrstnega reda, številke od 0 do 9. Potem bodo boben zavrteli. Ko bo boben obstal, se bo pokazala ena izmed števil 0, 1, pr. štev. 7. Vse srečke, katerih številke se končujejo na 7, bodo s tem izžrebane po 200 dinarjev, tako bo z enim žrebanjem izžrebanih nič manj kot 50.000 srečk.

Dobitki po 1000 din do izžrebanja takole: zavrteli bodo desna dva bobna, t. j. boben enice in boben desetice. Če se bo boben desetice ustavil n. pr. na 8, boben enice pa na 7, bodo vse srečke, katerih številke se končujejo na 87, izžrebane po 1000 din. Tako bo izžrebanih 5000 dobitkov po 1000 dinarjev. Podobno bodo žrebali drugi dobitki in premije. Čimvečji so dobitki, temveč bobnov se uporablja.

Po novem načinu bo že žrebanje 21. kola ki bo od 10. do 15. avgusta. Emisija 21. kola bo imela 500.000 srečk, ki bodo oštevilčene od 000.001 do 500.000 z znaki A in B.

Nasekulturalno življenje

Dobili smo novo Bevkovo mladinsko knjigo

Mladinska knjiga je znova oboževala knjižne police naših otrok. Poleg številnih drugih del je izdala v množični nakladi zbirko Cankarjevih ertic »Skodelico kave« (25.000 izvodov) in knjigo »Mladi upornik«, ki jo je napisal France Bevk (50.000 izvodov). Mladinska knjiga je ostala tudi letos zvesta najti mladini množični nakladi najboljšo slovensko izbirno prozo.

Kritiki v povojnem času radi tožijo, da se nismo dobili večjega teksta, ki bi prikazal vso stisko in veličino slovenskega človeka v zadnji vojni, in res je tako. Lahko pa rečemo, da se je Francetu Bevku v mladinski povesti »Mladi upornik« posrečilo dati pretresljivo, prepričljivo in iskreno sliko tega časa za mladi svet.

Stara resnica, ki si je že tudi pri nas utrla spoznanje, je, da je samo tista mladinska literatura dobra, ki jo s pridom in užitkom lahko berejo tudi odrasli bralci, in prepričani smo, da nam bo človeka, naj bo otrok ali odrasli, ki bi odločil to Bevkovo knjigo prej, preden je ni do konca prebral.

Zgodba malega upornika, fanta, ki ga je pisatelj srečal šele po osvoboditvi, je enaka neštetim zgodbam, ki so jih preživljale naše kmečke in delavske družine in njihovi otroci po širni Sloveniji, posebno pa na Primorskem, kjer se je po italijanski kapitulaciji pridružil partizanom vse ljudstvo. Le rečki med njimi niso izhajali, a tudi nje je dosegla zasluženica kazniv, tovarništva in pomoč v nesreči so vrline, ki lepšajo življenje in vsakdanje težobe.

Knjigo je ilustriral Nikolaj Omerza, ki pa ni dal knjigi tiste tipine, kakor Bevkovo pripovedovanje.

S povestjo smo dobili v redakciji Mladinske knjige po vojni že tri dela istega pisatelja: 1948. povest Tonček in 1949. knjigo Otročje leta. Če po teh knjigah se nam France Bevk kaže kot velik mladinski pisatelj. Le malokaterim pa je znano, da je Bevk poleg 46 knjig za našo mladino, v njih opisuje krize in težave mladega sveta med dvema svetovnjima vojnama, krize in težave

otrok po Primorskem, posebno iz Tolminškega in goriskega predmestnega življenja. Njegovi Pastirci na primer spadajo brez dvoma v našo klasično mladinsko literaturo. Kdor koli jih je prebral, teh Pastircv nikoli v vsem svojem življenju ne bo pozabil. Njegove mladinske povesti so se bile skrajno vse pod Italijo, tako da Bevk sedanjemu rodu naše mladine po svojih prejšnjih delih ni mnogo poznan pisatelj. Zato se je odločil Mladinska knjiga, da bo izdala v ponovni izdaji njegove mladinske knjige. S tem bo založba negovno opravila važno nalogo, posredovala bo naši mladini dobro knjigo, vzeto iz njenega vsakdanjega življenja, obenem pa bo Franceta Bevka, bogatega pripovednika med dvema vojnama, predstavila tudi kot vsestranskega mladinskega pisatelja.

Ob naših novih dokumentarnih filmih

Filmska proizvodnja malega naroda je vedno problematična kajti težave pri proizvodnji filmov in pri njih uveljavljanju v svetu. Za slovensko kinematografijo, ki nam jo je rodila šele osvobodilna borba, velja vse to še prav posebno. Tehnična neziskunost, tehnična oprema, finančno vprašanje, na drugi strani pa vprašanje, kako se bodo filmi uveljavili na svetovnem trgu, to so osnovna vprašanja, ki zadevajo vsakega, ki meri prav slovenski film. Če pa se na vsa ta vprašanja samo bežno ozremo, ne dobimo nič kaj razveseljive slike. Tehnična neziskunost in pomanjkanje tradicije, to je morda še najmanjši problem. Priznati moramo namreč, da so naši domači filmski režiserji, snemalci in sploh vsi, ki imajo v rokav tehnično plat nastanka filma, v zadnjih letih močno napredovali. Vsekakor pa smo na slabšem v pogledu tehnične opreme, za katero nimamo možnosti nabav v inozemstvu. Danes predstavlja prav tako velik problem tudi finančno vprašanje. Od finančnih možnosti so odvisni: obstoj, kvaliteta in kvantiteta filmskega osebja, še v večji meri pa filmi, ki jih naj filmsko podjetje snema. S kopičem osebja je sedaj tudi pri filmu konec. Glavni filmi lahko ugotovimo, da smo napravili v zadnjem času precej napak. Neuspeh s »Trstom«, začetek in odložitev snemanja »Visoke kronike«, vse to ne daje dobrih perspektiv domači filmski proizvodnji. Kaj naj potem rečemo glede uveljavljanja naših filmov? Razen doma smo filmi »Na prvi zemlji« predvojni izbrani pred nami, onom, ki ne Dunaju, v Berlinu, predvajali smo ga našim izselencem v Westfaliji, v ZDA in Južni Ameriki. Povsod je bil film z zanimanjem sprejet, toda nikakor nismo mogli uspeti, da bi film prodali in da bi bil kjerkoli v svetu postavljen na redni program kinematografov. Tega, kar so Srbi dosegli z »Zofko«, Slovenci nismo mogli doseči. Če upoštevamo še to, da imamo tudi doma sorazmerno majhno mrežo kinematografov, v katerih lahko vrtimo filme, potem vidimo, da nima naša filmska proizvodnja preveč rožnati perspektivi.

Kako naj torej rešimo to vprašanje? Nehati s filmsko proizvodnjo po posameznih republikah, ustanoviti eno samo osrednje jugoslovansko podjetje za izdelovanje filmov? Nikakor ne! Toda misliti bi morali realno in ustvarjati filme v okviru danih možnosti. Upajmo, da smo v zadnjem času prišli do tega prepričanja tudi pri filmski proizvodnji in da smo se otresli prekoletnih načrtov in kulturnih vprašanj ter zanimivosti. Ti naši filmi so danes med našimi obiskovalci kinematografov močno priljubljeni. Ljudje se celo pritožujejo, da vseh ne morejo videti, ker prehitrto izginejo s programa. Res.

Nočemo govoriti o tretjem slovenskem umetniškem filmu Kekcu, ki se sedaj snema. Morda bomo s tem filmom zadeli smisel naše filmske proizvodnje? Toda ta film je šele v začetku nastajanja in prepovedati bi bilo kaj več govoriti o njem. Ostanejo še drugi dokumentarni filmi, krajši in 15-minutni filmi o naših gospodarskih, političnih in kulturnih vprašanjih ter zanimivosti. Ti naši filmi so danes med našimi obiskovalci kinematografov močno priljubljeni. Ljudje se celo pritožujejo, da vseh ne morejo videti, ker prehitrto izginejo s programa. Res.

Prvi absolvent glasbene šole na Jesenicah

Ob letošnjem zaključku glasbene šole na Jesenicah so Jeseničani doživeli prijetno presenečenje na samostojnem pianističnem večeru, ki ga je imel prvi absolvent šole. Kar je pokazal mladi Klubus Vital na svojem prvem samostojnem, dve uri trajajočem koncertu, je preseglo vsa pričakovanja. Izvajana dela Bacha, Haydna, Mozarta, Beethovna, Karganova, Čajkovskega, Chopina, Škerjanca, Debussyja in Tielingja so bila igrana tako dovršeno, da je ves naetop pomenil za poslušalce veliko doživetje. Tov. Klubus je prvi absolvent jeseniške glasbene šole.

Keseniška državna glasbena šola, ustanovljena leta 1947, ki se je razvila iz glasbenega tečaja, organiziranega prvici na Jesenicah leta 1946, beleži velike uspehe tudi pri vseh ostalih 115 rednih gojencih, 46 gojencev za klavir, 27 za violino, 3 za čelo, 7 za pihala in trobila, 31 za harmoniko in 1 za solo petje kaže, da jeseniška glasbena šola uspešno vzgaja glasbenike za potrebe kulturno-glasbenega življenja na Jesenicah in istočasno pripravlja svoje gojence za nadaljnji študij na najvišjih glasbenih šolah.

Visoko kvaliteto šole so dokazali gojenci z letošnjo drugo odlično uspešno javno reprodukcijo. Z uspehi niso bili zadovoljni samo iniciatorji šole, znani jeseniški glasbeniki tov. Ulaga Polde, Kleč Rado, Savinšek Lojze in ravnatelj šole tov. prof. Boža Černivec, ampak je bila z uspehi zadovoljna vsa jeseniška javnost, ki je hvaležna vodstvu šole in ljudski oblasti, da je omogočila na Jesenicah ustanoviti tako potrebno glasbeno šolo

J. K.

VEC SKRBI za predvojaško vzgojo delavske mladine

Uspehi predvojaške vzgoje z delavsko mladino so bili letos v prvem polletju znatno slabši od uspehov, ki jih je imela kmečka, srednješolska in študentska mladina. Vzrok neuspehom je predvsem v nepravilni organizaciji nastavnih centrov predvojaške vzgoje in pa na nezainterviranosti sindikalnih organizacij ter neodgovornosti nekaterih vodstev tovarn.

V vseh večjih tovarnah, rudnikih in gozdnih deloviščih, kot n. pr. v železarni na Jesenicah, v rudnikih Trbovlje in Zagorju itd. so formirane čete po izmenah oziroma po delovnih enicah, kar bi pravzaprav moralo olajšati delo predvojaške vzgoje. Toda prav v tej tovarni in rudnikih je največ primerov, da mladinci izostajajo od vaj predvojaške vzgoje in da delo ni takšno, kot bi moralo biti.

Tako se v rudniku Trbovlje udeležuje predvojaške vzgoje samo 70% mladincev, v Zagorju pa komaj 64%. Tudi v železarni na Jesenicah je delo predvojaške vzgoje dokaj slabo. V železarni je 894 mladincev, ki so obvezani obiskovati vaje predvojaške vzgoje. Poleg komandirja centra imajo še 24 komandirjev vodov, ki neredno in nepravilno prihajajo na vaje, zaradi česar je tudi kvaliteta predavanj slabša, kakor bi morala biti glede na ugodnosti, ki jih imajo na Jesenicah. Uprava podjetja kakor tudi direktor in sindikalna podružnica posvečajo temu vprašanju premalo pozornosti. Dogajali so se primeri, da niso proti tistim mladincem, ki so bili nedisciplinirani in ki so neredno obiskovali predavanja, povzeli dovolj učinkovitih vzgojnih kazenskih ukrepov, ampak so take mladince kaznovali z opominom ali s 50 din, ne da bi predhodno poizvedeli, zakaj je ta ali oni mladinec izostal. To stanje se je sicer v zadnjem času nekoliko izboljšalo, za kar je predvsem zaslužno komandirja centra, ki mu je uspelo, da obiskuje zdaj že 80% predvojaške vzgoje.

Poleg organizacijskih pomanjklivosti je v nastavnem centru železarne tudi veliko pomanjkanje materiala, posebno pa jim primanjkujejo potrebni učni pripomočki. Tudi še nimajo primernega prostora za vaje in so bili primeri, da so morali pozimi zaradi slabega vremena večkrat odložiti vaje. Če so si lahko uredili lične prostore tovarna emajlrane posode v Celju, Litostroj, predilnica v Trzinu in še mnogo druga podjetja, bi nedvomno lahko to storila tudi železarna na Jesenicah brez posebnih težav, če bi se sindikalna podružnica in uprava podjetja za to malo bolj brigali.

V Ljubljani je najslabši nastavni center predvojaške vzgoje na železniški postaji. Predvojaško vzgojo poseča samo 31% mladincev. Uprava postaje ne pozna svojih dolžnosti in se ne zaveda, da je tudi ona soodgovorna za predvojaško vzgojo.

Do tega važnega vprašanja bodo morale zato sindikalne organizacije zaostriiti svoj odnos in poskrbeti, da se bo delavska mladina redno udeleževala vaj in predavanj predvojaške vzgoje.

BOBEN ZA ŽREBANJE

stotisočic desetisočic tisočic stotic desetice enice

Srečka štev. 3 0 2 1 8 7

Sistem šestih bobnov omogoča, da bo ena srečka lahko izžrebana tudi za več dobitkov

Moderni peterboj — najtežja preizkušnja za športnike

Če ne bi bilo tehničnih izumov, bi se sodobni šport le v malem razlikoval od gimnastike starih Grkov, Kitajcev, Indijcev in drugih kulturnih narodov. Nekeč so tekmovali zlasti v različnih načinih borbe človeka s človekom in v lahki atletiki, dandanes pa tekmujejo kajpada tudi v »tehničnih sportih«, na primer v motodirkah in streljanju.

Oglejmo si razliko med starim in modernim olimpijskim peterbojem! Stari Grki so imenovali peterboj »pentation«, tekmovali pa so najprej v teku, potem v metanju diska in kopja, v skoku v daljino z rokami in končno še v rokoborbi. Slabši tekmovalci so sproti izpadali, tako da sta ostala za rokoborbo samo še dva. Kdor je zmagal v končni rokoborbi, je bil zmagovalec v pentatlonu in je bil deležen posebnih časti.

Tudi dandanes so uvedli na olimpijske igre peterboj, ki pa je popolnoma »v duhu časa«. Risba, ki jo objavljamo k našemu članku, nam prikazuje najprej pet krogov, združenih v obliki verige. Krogi pomenijo zemeljske kontinente in simbolizirajo težnjo po zblizjevanju med narodi. Dalje vidimo na risbi pet športnih panog: sabljanje, plavanje, streljanje, cross-country in jahanje. Kdor dobro obvlada vse te športne panoge, lahko tekmuje v modernem olimpijskem peterboju.

Zadeva pa ni tako enostavna, kajti zahteva so precej visoke. Kakor že rečeno, je prva točka modernega peterboja sabljanje. Precej tež je seveda igrati v športnem sabljanju, da lahko tekmuješ na olimpijskih igrah, kjer se sestajajo le najboljši na svetu! Tudi za drugo točko ni dovolj, da si kolikor toliko izurjen plavalec: treba je hitro plavati na 300 m! Tretja točka je streljanje s pištolo, četrta pa cross-country, kar

Moderni olimpijski peterboj obsega sabljanje, plavanje, streljanje, cross-country in jahanje

pomeni po naše tek čez drn in strn. Dolžina tekmovalne proge za cross-country znaša 4000 m. Končno spada k modernemu olimpijskemu peterboju še jahanje na 5000 m. Na dirkališču je postavljeno 14 zaprek, ki jih mora jezdec preskočiti v diru, čigar hitrost znaša povprečno 450 m na minuto.

Za tekmovalce pomeni olimpijski peterboj precejšen napor. Najtežji med naštetimi panogami pa je kajpada cross-country na 4000 m. Kdor doseže v crossu najboljši čas, se bo zelo verjetno

plasiral na vidnejše mesto. Na olimpijskih igrah se se v omenjenem peterboju navadno odlikovali zlasti švedski oficirji, ki so znani kot odlični strelci in tekači.

Olimpijski peterboj so uvedli na predlog obnove modernih olimpijskih iger Francoza Pierre-a de Coubertina. Coubertinov namen je bil, da bi dal priznanje vsestranski telesni izurjenosti. Tudi v naši jugoslovanski telesni kulturi visoko cenimo vsestransko znanje, to je obvladavanje najvažnejših športnih panog. V ta namen so uvedli pri nas svojevrstni mnogoboj — tekmovanje za fizikturni znak. Teža znaka ne more doseči niti rekorder v atletiki, niti reprezentativni igralec v državnem nogometnem moštvi, če ne obvlada različnih športnih panog. Tekmovanje za fizikturni znak je namenjeno širokim množicam športnikov in telovadcev, olimpijski peterboj pa je zlasti za tiste nadarjene tekmovalce, ki imajo s športom izrazito veselje in se urijo že od mladih let naprej.

D. U.

Zanimivosti

RADIOASTRONOMIJA

Zadnjih deset let so v astronomiji napravili precej odkritij z radijskim teleskopom. Radijski teleskop sprejema radiovalove podobno kot sprejema oko človeka ali fotografski aparat svetlobne žarke. Edina razlika med svetlobnim in elektromagnetnim valom je v valovnih dolžinah. Radijski teleskop je danes najprej izdelana naprava za merjenje nebesnih teles, ki izžarevajo elektromagnetne valove. Za uporabo radijskega teleskopa je astronomija dobila novo panogo radioastronomije.

Radioastronomiji je postavil temelje že konec preteklega stoletja angleški fizik Oliver Lodge, ki je trdil, da morajo radiovalovi, ki jih izžarevajo posamezna nebesna telesa, torej tudi sonce, prodrati do nas, da morajo potekati med bitji tudi v zemeljni atmosferi. Leta 1932 je ujel ameriški astronom Jansky prvi kozmični radiovalove, sicer ne valove, ki prihajajo s sonca, marveč izžarevanja, ki imajo svoj vir v Rimski cesti. Fizik Grote Reber je ugotovil, da niso vir kozmičnih radijskih valov, ampak v glavnem kozmični prah in plinasti oblaki, ki obdajajo posamezna zvezdja. Radiozvezde so močna središča energije, da- leč močnejša od vidnih zvezd, čeprav imajo tako majhen obseg, da jih ne moremo videti niti z najboljšim optičnim teleskopom. Opazili so tudi, da postajajo včasih radiovalovne mreže sonca zelo močne. Ta radiožarvanja močno vplivajo na našo atmosfero in izvirajo spremembe, ki delujejo na kvaliteto radijskih sprejemov na veliki oddaljenosti.

KAJ VEMO O STRELI IN GROMU.

Električne iskre nastajajo ob velikih napetostih. Iskra, dolga 1 cm, lahko nastane pri napetosti 30.000 voltov, toda srednja dolžina strele znaša vendarle 3 km. Doselej najdaljše strele so bile dolge tudi 15 km. Računa se, da je napetost električnosti v teh primerih znašala nekaj sto milijonov voltov.

Toda odkod grmenje? Na kraju, kjer tresi strela, se delci zraka tako zelo segrejejo in se širijo za tako ogromno eksplozivno hitrostjo, da val zraka, ki pride do našega ušesa, slišamo kot oster tresk. Sli strele pa spremlja grmenje, ki včasih traja tudi več sekund. Takšno dolgo grmenje je posledica izredno dolge strele. Prvo segreje delci povzročijo prvi tresk, do zadnjega treska pa pri strel srednje dolžine mine tudi po 9 sekund. Prekinitev zvoka v grmenju razlagajo s tem, da zvok naleti na ovire (oblaki, hribovi, itd.).

PROTI REVMAČNIM VNUTJEM

Zdravniki Fitch, Warter in Seifert z inštituta za praktično kemijo v Wexelhu so objavili uspehe novega načina zdravljenja revmatičnih vnetij, katerega so preizkusili na 15 bolnikih. Novo zdravilo so krasili za »artistone«. Pridobivajo ga iz neke rastline, katere je dovolj v Mexiku. Uporaba dosega uporabljene zdravila »cortisona« je čisto povzročila ohromelost vratu ali slabomnost, uporaba »artisona« pa je brez posledic.

13 praktičnih nasvetov

Črne pike na obrazu odpraviš, če spiješ vsak dan po žlici pol kozarca surovega soka pese.

Lase je najbolje umivati in izpirati z dežnico, ker jim daje poseben sijaj.

Ozeblin se znebiš, če koplješ izmenično noge v topli in v hladni vodi.

Podplati dlje vzdržijo, če jih namažeš z glicerinom.

Preproga ne bo nikdar izgubila sveže barve, če jo pred pometanjem potreseš z vlažno soljo ali jo po stopanju zbriseš s krpo, namočeno v slani vodi.

Tone uredniški odbor — Glavni urednik Tone Seliskar — Uredništvu telefon 45-88 in uprava telefon 49-70, Masarykova 14/II, v Ljubljani — Izhaja vsak petek — Mesečna naročnina din 25.— četrtletna din 75.— polletna din 150.— celoletna din 300.— Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. ev. 604-90321-4 — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani, Kopitarjeva 6.

Plesniv kotel osnažiš, če v njem pol ure kuhaš krompirjeve olupke.

Snaženje medu ima uspeh, če jo snažiš s soljo in kisom.

Ogledalo najbolje osnažiš z milnico.

Kadar postane zobna ščetka mehka, jo namoči v galunovi raztopini in bo zopet kot nova.

Zmečkano obleko zrnaš, če jo položiš v vlažen prostor. Sledovi mečkanka povsem izginejo.

Škarnje skarje so prava pokora, če hočeš kaj režiati z njimi. Če brusiš ni, si jih sam nabrusiš. Vzemite navadno steklenico z bolj dolgim vratom in režite s škarnjami po steklenici. Škarje držijo ob spolnem steklu in se na ta način nabrusijo.

Smrtni preneha človek v spanju, če se nalahno dotakneš njegovega grla.

Zebnje laž zabiješ v trd les, če jih namažeš z milom.

ZAKAJ NAM JE VROČE?

Temperatura človeškega telesa znaša okrog 37 stopinj C. Zakaj se potimo in pravimo, da je vroče, kadar je v sobi temperatura 23 stopinj C?

V človeškem organizmu izgorevajo (oksidirajo) materije. Zaradi tega človeško telo izloča toploto. Kolikor manjša je toplota zraka okrog človeškega telesa, toliko več toplote izloča telo. Če pa je temperatura zraka približno enaka temperaturi človeškega telesa, telo ni v stanju izločati toplote in človeku postaja zato vroče.

Telo psa ali živali, ki je pokrito z dlako zato tudi slabše izloča toploto. Zato pes, če mu je vroče, ni iz gobca jezika, s pomočjo katerega oddaja odvečeno toploto iz svojega telesa.

NOVOSTI IZ TEHNIKE

STEKLENA VOLNA V KMETIJSTVU

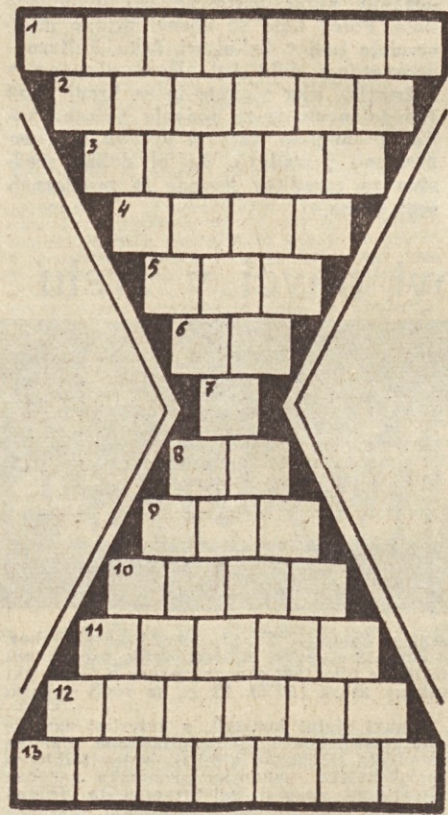
Proizvodnja steklene volne je že zelo stara, prav tako pa tudi njena uporaba za filtriranje, toplotno in akustično izolacijo. Proizvajajo se tako, da se steklene palčke segrevajo nad plamenom, potem pa se iz njih izdelujejo drobne nitke. Toda novost je uporaba steklene volne v kmetijstvu.

V Italiji so v poslednjih letih delali poskuse na ta način, da so izolacijske plošče iz steklene volne vgradili v hleve, svinjake, kokošnjake, bebelnjake, srambe za krompir in žito. Ugotovili so, da je ta izolacija zelo koristna. Krave n. pr. dajejo več mleka, svinje pa se hitreje debelijo.

DVOJNA PIRAMIDA

Besedi pod 1 in 13 sta sestavljeni iz istih črk.

Besede pomenijo: 1. priletna gospa, do- stojanstvena žena — 2. žensko ime — 3. literarna zvrst — 4. vrtna rastlina — 5. zgođen — 6. starogrški bog — 7. veznik — 8. kazalni zalmek — 9. konec šahovske partije — 10. najmanjši deleč snovi — 11. nečista, kalna — 12. človek, ki se bavi z ustrojem telesa — 13. zgodovinsko mesto v Grčiji.

ob enakih ali celo manjših obrokih hrane, če se nahajajo v hlevih, ki so izolirani s stekleno volno. To razlagajo s tem, da živali v izoliranih hlevih trošijo veliko več kalorij za ohranitev telesne toplote, ker je temperatura izoliranega hleva odvisna v glavnem od temperature zraka. V čebelnjakih, ki so bili izolirani s ploščami iz steklene volne, se čebele počutilo mnogo bolj udobno in ob enakomerni in izenačeni temperaturi dajejo tudi več medu. Podobne dobre uspehe so dosegli tudi v kokošnjakih iz steklene volne, v inkubatorjih ter v izoliranih perutnine. S stekleno volno izolirane srambe za krompir in žito so zlasti priporočljive zato, ker preprečujejo kalitev; uporaba te izolacije v vinskih kletih pa omogoča nepretrgano in enakomerno vretje vina.

Izolacijske plošče iz steklene volne so negorljive in so zato tudi odlično sredstvo za varstvo pred požarom senikov, silosov, žag in drugih naprav, v katerih so vključene velike količine lahke gorljivega materiala. Tudi zavarovalne družbe zahtevajo nižjo stopnjo zavarovalnine za objekte, ki so zaščiteni z izolacijskimi ploščami iz steklene volne.

OGREVANJE KRETNIC POZIMI

Železniške uprave imajo v zimskem času, posebno na kadar pada sneg, velike finančne izdatke za nujno potrebno delovno silo. Ključno je stalno zaposlena pri čiščenju kretnic in kretnic. Ti stroški so posebno občutni na velikih (ranžirnih) postajah, ki so opremljene z velikim številom kretnic. Delovna sila na takih postajah mora biti stalno v pripravljenosti oz. na mestu, najslj pada sneg, ali ne. Z ogrevanjem kretnic se pa ti stroški močno znižajo. Kretnice se morejo ogrevati z električnimi ali parnimi napravami — ogrevale. Italijanske železnice so usvojile električne ogrevale 1100 vatov ter uporabljajo električni tok od 29 amperov in 50 voltov. Ogrevale, ki so vdelani v kovinske cevi polnega preseka dolžine 4 m, so pritrjeni ob glavni kretniški tračici. Ta sistem je v raznih oblikah usvojen tudi pri drugih železnicah, n. pr. v Franciji, Nemčiji in Belgiji.

Francoske železnice so preizkušale možnost ogrevanja kretnic s parnimi ogrevalnimi napravami. Za te ogrevale so bile uporabljene cevi premera 27 mm in dolžine 3,8 m, skozi katere so spuščali pod pritiskom 4,5—atmosfer v razvodno mrežo potrebno količino pare. Parno ogrevanje je bilo sicer učinkovitejše. Imelo je pa številne neželne posledice v primerjavi z električnimi ogrevale, kot n. pr. prvi so zaledeneli, ko so prekinili ogrevanje, investicijski in vzdrževalni stroški so bili večji.

REŠITEV DOPOLNJEVALKE

1. Karneval — 2. skakalec — 3. makaroni — 4. krokarji — 5. barikada — 6. časnikar — 7. Slovenka.

OPOZORILO

Vse naše dopisnike in sodelavce prosimo, da nam svoje prispevke dostavljajo najpozneje do ponedeljka popoldne, če želijo, da bodo objavljeni že v prihodnji številki.

Uredništvo

Makarska v poletnih dneh

13 praktičnih nasvetov

Črne pike na obrazu odpraviš, če spiješ vsak dan po žlici pol kozarca surovega soka pese.

Lase je najbolje umivati in izpirati z dežnico, ker jim daje poseben sijaj.

Ozeblin se znebiš, če koplješ izmenično noge v topli in v hladni vodi.

Podplati dlje vzdržijo, če jih namažeš z glicerinom.

Preproga ne bo nikdar izgubila sveže barve, če jo pred pometanjem potreseš z vlažno soljo ali jo po stopanju zbriseš s krpo, namočeno v slani vodi.

Tone uredniški odbor — Glavni urednik Tone Seliskar — Uredništvu telefon 45-88 in uprava telefon 49-70, Masarykova 14/II, v Ljubljani — Izhaja vsak petek — Mesečna naročnina din 25.— četrtletna din 75.— polletna din 150.— celoletna din 300.— Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. ev. 604-90321-4 — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani, Kopitarjeva 6.

Ali poznate pisatelje svetovnega slovesa

Jack London (1876—1916) je že v rani mladosti občutil siromastvo in spoznal surovost kapitalističnega sveta. Baval se je z vsemi mogočimi poklici. Bil je prodajalec časopisov, sezonski poljski delavec, ribič, mornar itd. Eno leto je študiral na kalifornijski univerzi, potem ga je nemirna nava v pognala spet po svetu. Begal je po morjih, iskal zlata na Aljaski, prepotoval peš vso Ameriko, preplaval Tihi ocean, prišel v Japonsko in z ladjo dospel do Behringove ožine. Na svojih potovanjih je obogatil življenjske izkušnje in zbiral material za svoja dela.

London je realistični pisatelj in socialist. Njegova dela so pisana s srcem, žarom in ljubeznijo do ljudi, živali in prirode, pisana so z željo osrečiti človeka. Ena njegovih najbolj priljubljenih pripovedk je »Sila življenja«, v kateri opisuje borbo lačnega in do skrajnosti izčrpanega človeka s prirodno. Knjige »Martin Edens«, »Dolina meseca«, »Klic divljine« in »Zelezna

petla se odlikujejo po odkritosrčnosti vsebine in prikazujejo najlepše človeške lastnosti: poštenost, junštvo, moč in neodvisnost. Napisal je še »Belci ob jarku«, »Morski volk«, »Hči snega«, »Ljudje s prepada«, »Povesti iz južnega morja«, »Zakon življenja« in še mnogo drugih pripovednih spisov.

Leta 1935 je objavil roman »To se pri nas ne more zgoditi«, v katerem se odločno upira proti fašistični nevarnosti. Po vojni zajemajo njegovi romani novo vsebino. V svojem najpomembnejšem delu »Kraljevska kraljica« opisuje rasno diskriminacijo in položaj črnca v Ameriki in je ta roman eden najboljših v pisateljskem ustvarjanju Sinclaira Lewisa. V času druge svetovne vojne se je vsestransko boril proti fašizmu, bil je odločen pobornik Rooseveltove antifašistične politike. Umrl je letos 10. januarja v nekrimski kliniki, kjer je podlegel srčnemu napadu.

Honoré de Balzac (1799 do 1850) francoski pisatelj, je bil eden največjih realistov na svetu in najboljše tedanje družbe. Živel je v dobi Napoleonove slave in propada, v dobi, ko se je krepila in rasla francoska buržoazija. Balzac je bil sam plemič, ogreval se je za monarhijo, kljub temu je v svojih delih obtoževal tedanjo družbo in jo prikazal trušno, kakršna je bila v resnici. Vedno je bil na strani zatiranega razreda, za katerega je vedel, da mu pripada bodočnost.

Njegova najbolj znana dela, ki so tudi prevedena v slovenščino, so »Teta Lisa«, »Oče Goriot«, »Striček Pons«,

